

21. srpen 1968 – Okupace ČSSR vojsky Varšavské smlouvy

Před 54 lety v noci z 20. na 21. srpna zahájila armáda Svazu sovětských socialistických republik - SSSR (také se používá Sovětský svaz) ozbrojenou invazi na území našeho státu (tehdy Československé socialistické republiky).

Na pražském, tehdy Ruzyňském letišti, začaly přistávat velké vojenské dopravní letouny, ze kterých bez odporu československých ozbrojených sil pronikla obrněná vozidla do centra Prahy a obsadila strategická místa. Bylo zajato a uneseno na území

SSSR 5 nejvyšších stranických (KSČ) a státních činitelů v čele s Alexandrem Dubčekem (generálním tajemníkem KSČ). Hranice naší republiky překročila sovětská vojska. Invaze byla vydávána za tzv. internacionální pomoc za záchranu socialismu v ČSSR vojsky Varšavské smlouvy (vedle sovětské armády se zúčastnily také armády NDR, Polska, Maďarska a Bulharska). Sovětská armáda zde zůstala 20 let, ostatní uvedená vojska se stáhla po několika týdnech.

Tragická událost ukončila pokus demokratizovat totalitní socialistický režim sovětského typu v tehdejší Československu. Podpora demokratizace, tzv. obrodný proces – Pražské jaro, měl být pokusem o spojení ideálů demokracie a socialismu. Tento proces byl realizován velkou částí členů KSČ a měl obrovskou podporu většiny české a slovenské společnosti. Měl velký ohlas v zahraničí a byl také chápán jako cesta k překonání tzv. studené války a možné názorové soužití a dialog liberální demokracie a reformního komunismu; někdy na západě označovaný tzv. eurokomunismus. Vedením SSSR a KSSS v čele s Leonidem Iljičem Brežněvem byl společenský a politický vývoj v ČSSR hodnocen jako kontrarevoluce a pokus o oslabení a ohrožení imperiálních cílů tehdejší politiky Sovětského svazu, ve kterém se v novém politickém pojetí uplatňovaly staré ruské velmocenské zájmy o ovládnutí střední Evropy. Tragédií srpnové okupace byla smrt 108 Čechů a Slováků především při demonstracích proti okupačním vojskům.

Následné období tzv. normalizace, kdy v KSČ, ale i ve společnosti, převládli ti, kteří se smířili s koncem snah o demokratizaci i morální marasmus ve veřejném někdy i v osobním životě. Již v říjnu 1968 schválilo Národní shromáždění smlouvu a dočasném pobytu sovětských vojsk v ČSSR. Většinový společenský odpor proti sovětské okupaci ze srpnových dnů trval asi jen půl roku a odrazil se i v odmítnutí prezidenta Ludvíka Svobody jmenovat tzv. dělnicko-rolnickou vládu složenou z těch, kteří nesouhlasili s demokratizací společenského i politického života. V

období normalizace se dostali k moci prosovětští komunisté jako Vasil Biľak (jeden ze signatářů tzv. zvacího dopisu) nebo Gustáv Husák – pozdější generální tajemník KSČ a prezident republiky.

Srpnové tragické události roku 1968 se tak řadí k jiným historickým událostem, které se odehrály v roce zakončeném číslicí 8. Jde o rok 1938 (Mnichov), 1948 (převzetí vlády v ČSR KSČ – začátek komunistické totality). Vždy šlo o konec demokracie a svobody.

Napsal: Mgr. Emil Nývlt